11 Ιουλίου 2013

Ο Γέρων Σωφρόνιος του Essex- Μέρος Α΄

Άγιοι - Πατέρες - Γέροντες / Άγ. Σωφρόνιος Αγιορείτης-'Εσσεξ (Σαχάρωφ) / Άγιοι - Πατέρες - Γέροντες / Συναξαριακές Μορφές

essex Image not found or type unknown Ο Γέροντας Σωφρόνιος (δεύτερος από αριστερά, στην μπροστινή σειρά) ανάμεσα στον Γέροντα Ιωσήφ Βατοπαιδινό και τον π. Αθανάσιο Βατοπαιδινό (νυν Μητροπολίτη Λεμεσού). Στα δεξιά του Γέροντα Ιωσήφ, στην πίσω σειρά, είναι ο μακαριστός, μετέπειτα Καθηγούμενος της Μονής Μαχαιρά π. Αρσένιος, πνευματικό τέκανο του Μητροπολίτη Λεμεσού κ. Αθανάσιου. Ο π. Αρσένιος σκοτώθηκε το 2004 με το Σινούκ πηγαίνοντας προς το Άγιον Όρος. Πρώτος από τα αριστερά είναι ο π. Ζαχαρίας του Έσσεξ (ο αρθρογράφος), και τρίτος ο π. Κύριλλος ο ηγούμενος της Μονής.

του Αρχιμανδρίτου Ζαχαρία Ζαχάρου

Ο Γέρων Σωφρόνιος γεννήθηκε στη Μόσχα από Ρώσους γονείς το 1896. Σπούδασε στην Κρατική Σχολή Καλών Τεχνών της Μόσχας και επιδόθηκε στη ζωγραφική. Έκτος από τα πλούσια φυσικά χαρίσματα που είχε, ο Θεός τον προίκισε και με εξαιρετικά πνευματικά χαρίσματα από την αρχή της ζωής του.

Από μικρή ηλικία αφομοίωσε το Πνεύμα του Ζώντος Θεού των Πατέρων του. Στη νεότητα του διακατείχετο από τη δίψα του Απολύτου και ασχολήθηκε σοβαρά με τα πολλά υπαρξιακά προβλήματα της εποχής και του περιβάλλοντος του. Οι έντονες μεταφυσικές αναζητήσεις του τον οδήγησαν στην οδυνηρή συναίσθηση του τραγικού χαρακτήρα του ανθρώπινου είναι. Στη συνείδηση του υποτίμησε την ίδέα ότι το Απόλυτο μπορεί να περικλεισθεί στον ψυχισμό της ευαγγελικής εντολής της αγάπης και απομακρύνθηκε από τη χριστιανική οδό. Η θεωρία των ανατολικών θρησκειών, ως λογική λύση στο θλιβερό θέαμα των παθημάτων και του πόνου, είλκυσε τον Γέροντα, και για οκτώ περίπου χρόνια ασκήθηκε στον υπερβατικό διαλογισμό της φιλοσοφικής αυτής πλάνης του υπερπροσωπικού Απολύτου. Την επιστροφή του στην Εκκλησία προκάλεσε το βιβλικό κείμενο της Σιναϊτικής αποκαλύψεως «Εγώ ειμί ο Ων». Βοηθούμενος από τη χάρη του Θεού κατενόησε ότι το Απόλυτο και Άναρχο Είναι δεν είναι άλλο από τον προσωπικό Θεό, που αποκαλύφθηκε πρώτα στον Μωϋσή και «επ' εσχάτων των ημερών τούτων ελάλησεν... εν (τω Μονογενεί) Υιώ» του Θεού, δια Ιησού Χριστού. Από τη στιγμή εκείνη της προσωπικής συναντήσεως του με τον όντως Όντα, δεν έπαυσε με άκρα έφεση να μυείται στο μυστήριο του αποκαλυφθέντος Θεού και να εμβαθύνει στις άπειρες διαστάσεις της Υποστάσεως του Χρίστου, κατ' εικόνα του Οποίου

κτίσθηκε ο άνθρωπος. Την πλάνη του στο απρόσωπο και φανταζόμενο Απόλυτο του ινδικού τύπου θρήνησε με πένθος ακραίας εντάσεως επί δεκάδες χρόνια, θεωρώντας την ως πτώση όμοια με εκείνη του Αδάμ, και ως αυτοκτονία σε μεταφυσικό επίπεδο. Στο έργο του «Οψόμεθα τον Θεόν καθώς εστί», που είναι η πνευματική αυτοβιογραφία του, περιγράφει πως ο ίδιος έζησε τη μετάνοια του.

Στο Άγιον Όρος

Το 1925 – μετά από μικρή περίοδο σπουδών στο Θεολογικό Ινστιτούτο του Αγίου Σεργίου στο Παρίσι – μετέβη στο Άγιον Όρος, όπου μόνασε συνολικά 22 χρόνια. Πρώτα εγκαταβίωσε στη Μονή του Αγίου Παντελεήμονος, όπου δέχθηκε τη μεγαλύτερη δωρεά της ζωής του. Γνωρίσθηκε και συνδέθηκε πνευματικά με τον Άγιο Σιλουανό (1866-1938), στο πρόσωπο του οποίου κατόπτευσε τις αυθεντικές διαστάσεις της χριστιανικής ζωής.

Έμεινε κοντά στον Άγιο ως το τέλος της ζωής του, κι έπειτα, αφού έλαβε την ευλογία του Ηγουμένου και των Γερόντων της Μονής, αποσύρθηκε στην έρημο του Αγίου Όρους. Από εκεί διακονούσε ως πνευματικός των Ιερών Μονών Αγίου Παύλου, Οσίου Γρηγορίου, Οσίου Σίμωνος Πέτρας, Οσίου Ξενοφώντος και πολλών άλλων κελιών και σκητών.

Στη Γαλλία

Το 1947 επέστρεψε από τον Άθωνα στη Γαλλία για να εκδώσει τα χειρόγραφα, που του εμπιστεύθηκε ο Άγιος Σιλουανός πριν τον θάνατο του, προσθέτοντας μερικά βιογραφικά στοιχεία του και εκτενή ανάλυση της διδασκαλίας του. Είχε όμως ήδη κλονισθεί σοβαρά η υγεία του. Κατά τη διάρκεια των πέντε χρόνων της γερμανικής Κατοχής που προηγήθηκε, τρεφόταν βασικά με παξιμάδια και αγριοκάστανα που μάζευε από το δάσος. Ένα χρόνο πριν από την αναχώρηση του, η σπηλιά στην οποία κατοικούσε υπέστη ρωγμή και γέμιζε από το νερό της βροχής. Αλλά και όταν έφθασε στη Γαλλία, οι όροι κάτω από τους όποιους ζούσε ήταν δυσμενείς. Εργάσθηκε σκληρά μόνος για τη συγγραφή και πολυγράφηση της πρώτης ρωσικής εκδόσεως του βιβλίου του για τον Άγιο Σιλουανό, που κυκλοφόρησε το 1948. Σχεδόν αμέσως μετά το γεγονός αυτό, έπαθε γαστρορραγία και υποβλήθηκε σε πολύ σοβαρή εγχείρηση, κατά την όποια του αφαίρεσαν το μεγαλύτερο μέρος του στομάχου. Για ογδόντα μέρες τρεφόταν με ορό. Μόλις επέζησε. Μετά από μία σχετική ανάρρωση εγκαταστάθηκε στο ρωσικό γηροκομείο της Αγίας Γενεβιέβης του Δρυμού (Saint Genevieve de Bois), προαστίου των Παρισίων. Στο ίδρυμα αυτό υπήρχε παρεκκλήσι, όπου σιγά-σιγά άρχισε να τελεί ακολουθίες και να λειτουργεί. Μερικοί μάλιστα από τους γέροντες και τις γερόντισσες που συμμετείχαν στις λειτουργίες και την κοινή προσευχή έγιναν

μοναχοί και μοναχές, και δημιουργήθηκε έτσι μικτή μοναστική αδελφότητα στο γηροκομείο. Ο Γέροντας έγινε γρήγορα γνωστός και μερικοί νέοι ήλθαν και κατοίκησαν σε ένα στάβλο κοντά στο γηροκομείο, για να συμμετέχουν και αυτοί στη λατρεία και να απολαμβάνουν την πλούσια διδασκαλία του.

Ίδρυση της μονής στο ΕΣΣΕΞ

Δεν πέρασαν όμως πολλά χρόνια και οι νέοι άρχισαν να παροτρύνουν τον Γέροντα να ιδρύσει Μονή, όπου θα μπορούσαν να οργανώσουν ανάλογα τη μοναχική τους ζωή. Στην άρχή ο Γέροντας ήταν διστακτικός λόγω της εξαντλημένης υγείας του και του δύσκολου από κάθε άποψη εγχειρήματος. Συγχρόνως μερικοί φίλοι του από διάφορες χώρες της Ευρώπης προσπαθούσαν να τον ελκύσουν, ο καθένας στη δική του πατρίδα. Τελικά προτιμήθηκε η Αγγλία, όπου και αγοράσθηκε το μέρος για την ίδρυση της Μονής σε μία απόμερη τοποθεσία της κομητείας του Έσσεξ το 1958. Το 1959 ίδρυσε την Πατριαρχική και Σταυροπηγιακή Μονή του Τιμίου Προδρόμου στο Έσσεξ της Αγγλίας, όπου κοιμήθηκε εν Κυρίω την 11η Ιουλίου 1993.

Η πνευματική του πορεία

Ως πνευματική παρουσία, ο Γέροντας αποτελεί σημείο του Θεού για τη γενεά του. Έζησε την τραγωδία, τις ανησυχίες, τους προβληματισμούς και τις αναζητήσεις του πολυτάραχου εικοστού αιώνα, καί με τη ζωή, την προσευχή και τον λόγο του έδωσε απαντήσεις στα φλέγοντα ερωτήματα των συγχρόνων του.

Το ολίσθημα του Γέροντα στην απρόσωπη θεωρία των ανατολικών θρησκειών, κατά τη νεότητα του, η θαυμαστή Πρόνοια του Θεού το μετέβαλε σε δώρο από τον ουρανό. Μολονότι ποτέ δεν αρνήθηκε ενσυνείδητα τον Χριστό, ωστόσο ο ίδιος θεώρησε την παραπλάνηση του ως αποστασία και έγκλημα εναντίον της αγάπης του Θεού των Πατέρων του. Αυτό έγινε αφετηρία για ακατάπαυστη, βαθιά και απαράκλητη μετάνοια. Με τη χαρισματική απόγνωση στη μετάνοια, όπως ο ίδιος την αποκαλεί, πέτυχε να ελευθερωθεί τελείως από τα δεσμά του παλαιού άνθρωπου, και απαθής να ευμοιρήσει στη θεωρία του ακτίστου Φωτός του Προσώπου του Χρίστου. Τότε ο Γέροντας κατανόησε τον πνευματικό «τόπο» του ανθρωπίνου προσώπου με θεανθρώπινο πλήρωμα. Είδε τις δύο μεγάλες εντολές της αγάπης να αποβαίνουν νόμος ολοκλήρου του είναι του, και η μεν πρώτη να εκδηλώνεται με τον ακράτητο πόθο για τον Θεό μέχρι αυτομίσους, η δε δεύτερη με την προσευχή υπέρ του κόσμου μέχρι αυτολήθης και πολλών δακρύων. Στην προσευχή αυτή καταπονήθηκε δεκάδες χρόνια.

Έχοντας ο Γέροντας την εμπειρία αυτή του προσώπου ή, όπως προτιμά να λέει, της υποστατικής αρχής, αποκλειστικού χαρίσματος του Χριστιανισμού, και

γνωρίζοντας από μέσα το περιεχόμενο των ινδικών θρησκευμάτων, αποδείχθηκε ανεκτίμητος απολογητής του ορθόδοξου ησυχαστικού βιώματος μέσα στο συγκρητιστικό πνεύμα και τις προκλήσεις της εποχής του. Κατόρθωσε με επιβλητική και αναντίρρητη αυθεντία να διακρίνει τη διαφορά των θεωριών των δύο ασκητισμών, του ινδικού και του χριστιανικού, που τόσο απέχουν μεταξύ τους, όσο το κτιστό από το άκτιστο. Αντέταξε στην επί μεταφυσικού επιπέδου αυτοκτονία, στην όποια οδηγεί ο υπερβατικός διαλογισμός, τη ζωηφόρο και ασύγκριτη πείρα της συναντήσεως και ενώσεως με τον προσωπικό Θεό της Αγίας Γραφής.

Η σχέση του με τον Άγιο Σιλουανό

Ο Γέροντας Σωφρόνιος έζησε περίπου πέντε χρόνια στη Μονή του Αγίου Παντελεήμονος, πριν ακόμη γνωρίσει προσωπικά τον Άγιο Σιλουανό. Χειροτονήθηκε διάκονος το 1930. Κάθε φορά που έβγαινε να θυμιάσει τους μοναχούς αισθανόταν δέος και ντροπή, όταν περνούσε μπροστά από τον Άγιο. Μέχρι τότε όμως δεν έτυχε να συνομιλήσει μαζί του.

Λίγο χρόνο μετά τη χειροτονία του Γέροντος ήλθε να τον επισκεφθεί ο ερημίτης μοναχός π. Βλαδίμηρος, με τον όποιο συζήτησαν διάφορα πνευματικά θέματα. Κατανυγμένος από τη συζήτηση και την όλη πνευματική ατμόσφαιρα της συνομιλίας, ο π. Βλαδίμηρος απευθύνει ξαφνικά στον Γέροντα το ερώτημα: «Πάτερ Σωφρόνιε, πες μου ένα λόγο για τη σωτηρία της ψυχής μου». Εκείνη τη στιγμή ο Γέροντας, που ετοίμαζε τσάι για τον π. Βλαδίμηρο, λέει: «Να στέκεσαι στο χείλος της αβύσσου της απογνώσεως, και όταν δεις ότι αρχίζεις να αποκάμνεις, τραβήξου λίγο πίσω και πιες ένα φλυτζάνι τσάι». Τότε του έδωσε το τσάι. Ο λόγος αυτός, και προπαντός η ενέργεια που μετέδωσε, χτύπησε τον ερημίτη, που αποχώρησε συντετριμμένος, για να συμβουλευθεί τον Άγιο Σιλουανό και να ελέγξει την αλήθεια και την ασφάλεια της προτροπής.

Την επομένη της συναντήσεως ο Γέροντας κατέβαινε από τη σκάλα του πολυώροφου κτιρίου της Μονής προς την κεντρική αυλή και ο Άγιος Σιλουανός ανέβαινε από τον αρσανά προς την αντίθετη κατεύθυνση. Κανονικά θα έπρεπε να συναντηθούν έξω από την είσοδο του Καθολικού. Ο Γέροντας όμως, από ευλάβεια όπως πάντοτε, λοξοδρόμησε για να μην συναντήσει τον Άγιο. Αλλά και ο Σιλουανός άλλαξε πορεία, και η συνάντηση μπροστά στην Τράπεζα ήταν αναπόφευκτη. Τη στιγμή εκείνη ο Άγιος Σιλουανός ρώτησε τον Γέροντα: «Πάτερ Σωφρόνιε, ήλθε σε σένα χθες ο π. Βλαδίμηρος;» Και ο Γέροντας, αποφεύγοντας όλα τα ενδιάμεσα στάδια του κοινού διαλόγου, απάντησε: «Έσφαλα;». Και ο Άγιος Σιλουανός, με τον ίδιο τρόπο, λέει σε αυτόν: «Όχι, αλλά ο λόγος υπερέβαινε τα μέτρα και τη δύναμη του αδελφού. Έλα αύριο να συζητήσουμε από κοντά».

Συνεχίζεται…